

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΒΥΖΑΝΤΙΑΚΑ

Τόμος 30ός

Αφιέρωμα στη Θεσσαλονίκη
για τα 100 χρόνια από την απελευθέρωσή της

Θεσσαλονίκη 2012-2013

Δ. Νεκρολογίες

ΣΠΥΡΟΣ ΑΣΩΝΙΤΗΣ (1947-2012)

Στις 8 Μαρτίου 2012 η οικογένεια, οι συγγενείς και οι φίλοι του χάσαμε από την «επάρατη νόσο» και σε ηλικία μόλις 65 ετών τον Σπύρο Ασωνίτη, καθηγητή και Πρόεδρο του Τμήματος Αρχειονομίας και Βιβλιοθηκονομίας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Η επιστημονική κοινότητα έχασε ένα εκλεκτό μέλος της και έναν ώριμο συγγραφέα, ειδικευμένο στην Μεσαιωνική Ιστορία.

Ο Σπύρος Ασωνίτης, βέρος Κερκυραίος, γεννήθηκε στην αγαπημένη του πόλη την ημέρα της εορτής του Αγίου Σπυριδώνος (12 Δεκεμβρίου) του 1947. Τις εγκύκλιες σπουδές του τις έκανε στην Κέρκυρα και στη συνέχεια σπούδασε, με υποτροφία του ΙΚΥ (1966-1970), Ιστορία και Αρχαιολογία στη Φιλοσοφική Σχολή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Μετά το πέρας των προπτυχιακών του σπουδών υπηρέτησε επί 28 χρόνια ως καθηγητής φιλόλογος σε σχολεία της Μέσης Εκπαίδευσης, όπου ανέλαβε και διάφορες διοικητικές θέσεις (Διευθυντής Λυκείου, Προϊστάμενος Γραφείου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Κερκύρας - Θεσπρωτίας). Από το 1983-1986, πάλι με υποτροφία του ΙΚΥ και τριετή εκπαιδευτική άδεια, εκπόνησε την διδακτορική του διατριβή με θέμα «Συμβολή στην ιστορία της Αιτωλοακαρνανίας και των νησιών του Νότιου Ιονίου (1325-1429)» με επόπτη καθηγητή τον Ι. Ε. Καραγιαννόπουλο. Τον Μάρτιο του 1987 αναγορεύθηκε διδάκτορας της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με βαθμό *Αριστα*. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 1998-1999 παρακολούθησε και ολοκλήρωσε στο *Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο* τη μεταπτυχιακή θεματική ενότητα «Ανοικτή και εξ αποστάσεως Εκπαίδευση». Ο γάμος του (1973) με την κ. Έλλη (Ελισάβετ) Παλαβιτσινή του χάρισε έναν γιο, τον Νικόλα, σήμερα πτυχιούχο της Νομικής.

Τον Μάιο του 2000 εξελέγη επίκουρος καθηγητής του Τμήματος Αρχειονομίας και Βιβλιοθηκονομίας του Ιονίου Πανεπιστημίου με γνωστικό αντικείμενο «Ιστορία του δυτικού ελλαδικού χώρου κατά τους Μέσους Χρόνους», έχοντας ξεκινήσει την σταδιοδρομία του στο Πανεπιστήμιο ως συμβασιούχος (Π. Δ. 407) από τον Μάρτιο του 1999. Τον Νοέμβριο του 2005 εξελέγη στη βαθμίδα του αναπληρωτή καθηγητή και τον Μάιο του 2010 στη βαθμίδα του καθηγητή του παραπάνω Τμήματος. Σε διάφορες χρονικές περιόδους ανέλαβε μέσα στο Τμήμα και διάφορα διοικητικά καθήκοντα: Αναπληρωτής Πρόεδρος του Τμήματος, υπεύθυνος άσκησης των φοιτητών κ. ά. Από τον Σεπτέμβριο του 2010 και μέχρι τον θάνατό

του υπήρξε Πρόεδρος του Τμήματος Αρχειονομίας και Βιβλιοθηκονομίας του Ιονίου Πανεπιστημίου. Με την εποπτεία του εκπονήθηκαν στο Τμήμα Αρχειονομίας και Βιβλιοθηκονομίας δύο διδακτορικές διατριβές. Εκτός από τη διδασκαλία του στο Τμήμα δίδαξε επί σειρά ετών «Γενική Ιστορία της Ευρώπης» στο *Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο*. Η συμμετοχή του στα δρώμενα της κερκυραϊκής κοινωνίας – και όχι μόνον – υπήρξε μεγάλη και συνεχής (υπεύθυνες θέσεις σε διάφορους φορείς της πόλης, διαλέξεις κττ.).

Από την αρχή της επιστημονικής του σταδιοδρομίας ο Σπύρος Ασωνίτης αφιερώθηκε συστηματικά στην μελέτη της Μεσαιωνικής Ιστορίας και κυρίως του δυτικού ελλαδικού χώρου και των σχέσεων του χώρου αυτού με τη Δύση. Στηριζόμενος στην στερεή βάση των αρχειακών πηγών, τις οποίες γνώριζε καλά, διαπλάτυνε και εμβάθυνε συνεχώς τις αρχικές του αναζητήσεις και δημοσίευε τα συμπεράσματά του πάνω σε ποικίλα και σημαντικά θέματα. Στην πρώτη μεγάλη μονογραφία του, *Ανδηγαυική Κέρκυρα (13ος-14ος αι.)*, εκδόσεις *Αΐόστροφος*, Κέρκυρα 1999, εξέτασε και περιέγραψε αναλυτικά και τεκμηριωμένα βάσει αρχειακών πηγών, για πρώτη φορά στην ελληνική βιβλιογραφία, την κοινωνική και οικονομική δομή της κερκυραϊκής κοινωνίας κατά την περίοδο των *δ' Αηίου*, δηλ. πριν από την έλευση των Βενετών, αφού προηγουμένως είχε επιλύσει σε διάφορα άρθρα του επί μέρους σχετικά ζητήματα. Ακολούθησαν δεκάδες μελέτες και ανακοινώσεις σε ειδικά συνέδρια, πάντα σχετικές με την ιστορία του δυτικού ελλαδικού χώρου και την αξιολόγηση των αρχειακών πηγών, τις οποίες χρησιμοποιούσε με κριτικό πνεύμα, αλλά και με περισσότερη εμπιστοσύνη εν σχέσει προς τις αφηγηματικές πηγές. Καρπός των σχετικών απόψεών του είναι, μεταξύ άλλων, το δημοσίευσμά του «Ιστορική τεκμηρίωση βάσει αφηγηματικών πηγών. Μια ολισθηρή διαδρομή»¹.

Ιδιαίτερα είλκυσαν το ενδιαφέρον του οι Τόκκοι και το *Χρονικό των Τόκκων*, το οποίο μαζί με έγγραφα από το αρχείο των Τόκκων χρησιμοποίησε σε πολλές μελέτες του. Για το *Χρονικό* και τα συναφή προβλήματα έκανε και τρεις ξεχωριστές δημοσιεύσεις². Οι σχετικές μελέτες του τον είχαν οδηγήσει σε συγκεκριμένη άποψη για τον συντάκτη του *Χρονικού* και είχε την πρόθεση να το επανεκδώσει με δικές του διορθώσεις και πραγματολογικά σχόλια: *ἀλλ' ἄλλως ἔδοξε τῷ Δίῳ*. Η επόμενη μονογραφία του, *Το Νότιο Ιόνιο κατά τον Οψιμο Μεσαίωνα*, εκδόσεις ERGO, Αθήνα 2005, επεξεργασία και επέκταση της διδακτορικής διατριβής του, αποτελεί μια συνθετική εξέταση της πολιτικής και εσωτερικής ιστορίας της Κεφαλληνίας, Λευκάδας, Αιτωλοακαρνανίας κατά την περίοδο 1292-1484. Συμβολή του στην βι-

1. *Τεκμήριον* (Επιστημονική Επετηρίδα του Τμήματος Αρχειονομίας και Βιβλιοθηκονομίας Ιονίου Πανεπιστημίου) 3 (2001) 11-37.

2. «Προσωπογραφικές παρατηρήσεις στο Χρονικό των Τόκκων», *Βυζαντιακά* 8 (1988) 135-148. – «Μερικές εύγλωττες σιωπές στο Χρονικό των Τόκκων», *Τεκμήριον* 5 (2005) 31-48. – «Sull' identità del Cronista della Cronaca dei Tocco», *Νέα Ρώμη* 5 (2008) 81-395.

βλιογραφία για τη Μέση Εκπαίδευση αποτελεί το πολύ τεκμηριωμένο *Εγχειρίδιο Τοπικής Ιστορίας. Το Βιβλίο του εκπαιδευτικού*. Έκδοση ΥΠΕΠΘ, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Αθήνα 2006 (συνεργασία με τον Θ. Παππά).

Πριν αλλά και κατά τη διάρκεια της ασθένειάς του είχε το ψυχικό σθένος, με την αμέριστη συμπαράσταση της οικογένειάς του, να δουλέψει συστηματικά και να εκδώσει μια σειρά σημαντικών μονογραφιών: *Η Κέρκυρα και τα ηπειρωτικά παράλια στα τέλη του Μεσαίωνα (1386-1462)*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2009. Το ογκώδες αυτό σύγγραμμα των 700 σελίδων συμπληρώνει τα δύο προηγούμενα, *Ανθηραυική Κέρκυρα* και *Το Νότιο Ιόνιο*, και συμπληρώνεται από αυτά και τα τρία μαζί αποτελούν μια τεκμηρίωση έκθεση της Μεσαιωνικής Ιστορίας του Ιονίου πελάγους και των παραλίων της Δυτικής Ελλάδος, ένα είδος «τριλογίας», όπως άρεσε και στον συγγραφέα τους να τα αποκαλεί. Το επόμενο βιβλίο του, *Εισαγωγή στη λατινική διπλωματική*, University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2011, καρπός του σχετικού μαθήματός του στο πανεπιστήμιο, είναι το πρώτο σχετικό έργο στην ελληνική βιβλιογραφία. Στην τελευταία μονογραφία του, *Ο ελλαδικός χώρος στο «ν» μεσαιωνικό περίγυρο*, Σταμούλης Αντ. Εκδοτικός οίκος, Θεσσαλονίκη 2012, ο εκλιπών κατέθεσε τις απόψεις του για τον ελλαδικό χώρο, του οποίου επεσήμανε την «αυτονομία» στο πλαίσιο της Μεσαιωνικής Ιστορίας.

Με την συνεργασία του νεαρού συναδέλφου του Τμήματος Ιστορίας του Ιονίου Πανεπιστημίου Βάιου Βαγιόπουλου και με πρόλογο του ένθερμου υποστηρικτή της σχετικής ιδέας Ιταλού καθηγητή Alfonso Leone ξεκίνησε την έκδοση του εξειδικευμένου περιοδικού *Mediterranean Chronicle, A Journal on cultures in the Mediterranean World*, του οποίου ευτύχησε να δειμόνον τον 1^ο τόμο (2011). Ο 2^{ος} τόμος κυκλοφορήθηκε τον Φεβρουάριο του 2013³. Είναι σίγουρο ότι ο τόσο πρόωρα εκλιπών φίλος και συνάδελφος είχε πολλά ακόμη να προσφέρει στην έρευνα, στην οικογένειά του και στην κερκυραϊκή κοινωνία, όπου ήταν τόσο γνωστός και αγαπητός.

Θα θυμόμαστε πάντα τον Σπύρο με την ηρεμία του –παρά ίσως κάποιο κρυφό άγχος–, τους ήπιους τόνους του στις συζητήσεις και στις αναπόφευκτες κόντρες της πανεπιστημιακής ζωής, την αφοσίωσή του στην έρευνα και την επιστημονική ακρίβεια και την αγάπη του για την οικογένειά του.

Αιώνια του η μνήμη.

Θεσσαλονίκη, Φεβρουάριος 2013
Ευθύμιος Κ. Λίτσας

3. Στις σσ. 3-5 του τόμου δημοσιεύεται νεκρολογία του εκλιπόντος από τον Ν. G. Moschonas (στα αγγλικά) και στις σσ. 7-14 η βιοεργογραφία του από τον Βάιο Βαγιόπουλο.